

Dosarul nr. 2ra-707/22
2-20105029-01-2ra-18052022

Prima instanță - (Judecătoria Hâncești, sediul central) jud: I. Dadu
Instanța de apel - (Curtea de Apel Chișinău) jud: M. Guzun, A. Malii, I. Dutca

D E C I Z I E

29 iunie 2022

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
judecătorii

Svetlana Filincova
Galina Stratulat
Mariana Pitic
Victor Burduh
Dumitru Mardari

examinând recursul declarat de Tudor Stafii,

în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Agenția Teritorială Vest a Companiei Naționale de Asigurări în Medicină împotriva lui Tudor Stafii cu privire la încasarea primei de asigurare obligatorie de asistență medicală și a penalității de întârziere

și acțiunea reconvențională depusă de Tudor Stafii împotriva Agenției Teritoriale Vest a Companiei Naționale de Asigurări în Medicină cu privire la declararea nulității absolute a actelor juridice,

împotriva deciziei din 8 decembrie 2021 a Curții de Apel Chișinău,

c o n s t a t ă:

La 1 septembrie 2020, Agenția Teritorială Vest a Companiei Naționale de Asigurări în Medicină a depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Tudor Stafii, solicitând încasarea primei de asigurare obligatorie de asistență medicală în sumă fixă pe anul 2020 în sumă de 40 56 de lei și a majorării de întârziere în sumă de 596,23 de lei.

În motivarea acțiunii, a indicat că Tudor Stafii este fondatorul Gospodăriei Țărănești „Stafii Tudor Gheorghe s. Buțeni” și, în conformitate cu pct. 1 lit. b) din Anexa nr. 2 la Legea cu privire la mărimea, modul și termenele de achitare a primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală nr. 1593 din 26 decembrie 2002, se atribuie la categoria de plătitori ai primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală în sumă fixă, care se asigură în mod individual ca fondator de întreprindere individuală, cu excepția pensionarilor sau persoanelor cu dizabilități severe, accentuate sau medii.

Conform Legii fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală pe anul 2020 nr. 174 din 19 decembrie 2019, prima de asigurare obligatorie medicală

calculată în sumă fixă în valoare absolută pentru categoriile de plătitori prevăzute în anexa nr. 2 la Legea nr. 1593 din 26 decembrie 2002, constituie 4 056 de lei.

Totodată, conform Legii menționate, neachitarea în termen a primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală atrage după sine calcularea unei majorări de întârziere în mărime de 0,1 % din suma datoriei pentru fiecare zi de întârziere.

A susținut că Tudor Stafii nu și-a îndeplinit obligația prevăzută de lege privind achitarea primei de asigurare obligatorie de asistență medicală în sumă fixă stabilită pentru anul 2020, care urma a fi îndeplinită până la data de 31 martie 2020.

În acest sens, la 10 iulie 2020 în adresa pârâtului a fost expediată înștiințarea nr. 05-05-1178, prin care s-a solicitat achitarea primei de asigurare obligatorie de asistență medicală, însă aceasta nu a fost achitată.

Pârâtul, având statut de fondator al gospodăriei țărănești, la începutul anului 2020 era inclus în categoria plătitorilor, care urma în termen de 3 luni de la data intrării în vigoare a Legii fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală să achite prima de asigurare obligatorie de asistență medicală în sumă fixă stabilită.

La 30 septembrie 2020, Tudor Stafii a depus acțiune reconvențională împotriva Agenției Teritoriale Vest a Companiei Naționale de Asigurări în Medicină, solicitând declararea nulității absolute a declarației de constituire a Gospodăriei Țărănești „Stafii Tudor”, a fișei de înregistrare, a certificatului de înregistrare și certificatului de atribuire a codului fiscal GȚ „Stafii Tudor”.

În motivare acțiunii reconvenționale, Tudor Stafii a indicat că, despre faptul că este fondatorul unei gospodării țărănești, a aflat din cererea de chemare în judecată. Recepționând încheierea instanței de judecată a mers la Inspectoratul Fiscal, la Primăria Buțeni, unde a constatat că toate documentele ce țin de GȚ „Stafii Tudor”, se află în arhiva primăriei, iar declarația de constituire a gospodăriei țărănești nu este semnată.

A menționat că potrivit art.10 alin. (1) din Legea nr.1353 din 3 noiembrie 2000 privind gospodăriile țărănești (de fermier) - Gospodăria țărănească se constituie pe principiul liberului consimțământ. Alin. (2) art. 10 aceeași Lege, stipulează că gospodăria țărănească se creează în temeiul declarației de constituire, semnată de fondator.

Tudor Stafii a invocat că, contrar acestor prevederi, inginerul cadastral de atunci, a înregistrat pe numele său gospodăria țărănească, fără a semna careva acte, fără a depune cererea de înregistrare conform art.13 alin. (1) din Legea nr.1353 din 3 noiembrie 2000 și fără a achita taxa de înregistrare a gospodăriei țărănești.

Consideră că actele de fondare a GȚ „Stafii Tudor”, nu întrunesc condițiile generale de valabilitate, prevăzute de legislația civilă, or, lipsește consimțământul pe care urma să-l exteriorizeze prin semnătură.

Prin hotărârea din 16 iunie 2021 a Judecătorei Hâncești, sediul central, s-a admis integral acțiunea depusă de Agenția Teritorială Vest a Companiei Naționale de Asigurări în Medicină împotriva lui Tudor Stafii cu privire la încasarea primei de asigurare obligatorie de asistență medicală și a penalității de întârziere.

S-a încasat de la Tudor Stafii în beneficiul Agenției Teritoriale Vest a Companiei Naționale de Asigurări în Medicină, suma de 4 056 lei, cu titlu de

primă de asigurare obligatorie de asistență medicală pentru anul 2020 și suma de 596,23 lei, cu titlu de penalitate de întârziere.

La 6 iulie 2021, Tudor Stafii a declarat apel împotriva hotărârii din 16 iunie 2021 a Judecătoriei Hâncești, sediul central, solicitând casarea acesteia și pronunțarea unei hotărâri noi, de respingere a acțiunii Agenției Teritoriale Vest a Companiei Naționale de Asigurări în Medicină și admitere a acțiunii reconvenționale.

Prin decizia din 8 decembrie 2021 a Curții de Apel Chișinău, s-a respins apelul declarat de Tudor Stafii și s-a menținut hotărârea din 16 iunie 2021 a Judecătoriei Hâncești, sediul central.

La 16 martie 2022, prin intermediul poștei (f.d.119), Tudor Stafii a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea acestuia, casarea deciziei și restituirea cauzei spre rejudecare.

În motivarea recursului a invocat că, contrar prevederilor art.172 și art. 173 din Codul de procedură, instanța de judecată a lăsat fără apreciere acțiunea reconvențională.

La materialele cauzei nu se regăsește nici un act procesual din care ar rezulta faptul primirii spre examinare a acțiunii reconvenționale sau restituirii acesteia.

Consideră că, conform art.386 alin. (1) lit. d) din Codul de procedură civilă, instanța de apel urma să caseze hotărârea primei instanțe, or, normele de drept au fost încălcate și aplicate eronat.

Recurentul a menționat că instanța de apel nu a oferit nici un răspuns/argument la pretențiile sale. Mai mult ca atât, partea motivată a deciziei contestate nu conține nici o referire la problema invocată de recurent, precum că declarația de constituire a gospodăriei țărănești este fără semnătura fondatorului.

În conformitate cu art. 434 din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel. Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.

La caz, Colegiul constată că, copia deciziei integrale a instanței de apel a fost expediată recurentului, prin intermediul poștei terestre, la 14 februarie 2022. Dovada legală de recepționare a acesteia lipsește. În cererea de recurs, Tudor Stafii a menționat că decizia a fost recepționată la 22 februarie 2022.

Din aceste motive, Colegiul consideră că recursul depus la 16 martie 2022 a fost declarat în termen.

În conformitate cu art. din 439 alin. (2) și (3) din Codul de procedură civilă, după parvenirea dosarului, un complet din 3 judecători decide asupra admisibilității recursului, dispune expedierea copiei de pe recurs intimatului, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acesteia.

Judecătorul raportor verifică încadrarea în prevederile legii a temeiurilor invocate în recurs și face un raport verbal în fața completului de judecată instituit în conformitate cu alin. (2).

Curtea Supremă de Justiție a comunicat Agenției Teritoriale Vest a Companiei Naționale de Asigurări în Medicină cererea de recurs, informând-o despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței.

Până la data examinării recursului referințe nu au fost depuse.

Prin încheierea din 22 iunie 2022 a Curții Supreme de Justiție, recursul declarat de Stafii Tudor a fost considerat admisibil.

În conformitate art. 441 din Codul de procedură civilă, în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului.

Conform art. 442 alin. (1) din Codul de procedură civilă, judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi.

Art. 444 din Codul de procedură civilă, prevede că recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces. Completul din 5 judecători decide asupra oportunității invitării tuturor participanților sau a reprezentanților acestora pentru a se pronunța cu privire la problemele de legalitate invocate în cererea de recurs.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) din Codul de procedură civilă, instanța de recurs, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită cauza spre rejudecare în instanța de apel o singură dată dacă eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Conform art. 432 alin. (1) din Codul de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sânt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural. Deși alin. (3) al normei enunțate specifică concret care încălcări sau erori se consideră drept omisiuni procedurale, alin. (4) menționează că și săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, iar alin. (5) al normei date prevede că temeiurile prevăzute la alin. (3) se iau în considerare de către instanță din oficiu.

Astfel, examinând recursul declarat împotriva deciziei din 8 decembrie 2021 a Curții de Apel Chișinău, în limitele controlului de legalitate, în raport cu criticele invocate în cererea de recurs, pe baza materialelor din dosar, în coroborare cu normele de drept aplicabile, Colegiul consideră că acesta urmează a fi admis, cu casarea integrală a deciziei și trimiterea cauzei spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată, pentru considerentele ce vor fi arătate în continuare.

La caz, Colegiul atestă că prin acțiunea civilă înaintată, Agenția Teritorială Vest a Companiei Naționale de Asigurări în Medicină revendică de la Tudor Stafii, plata primei de asigurare obligatorie medicală calculată în sumă fixă în valoare absolută pentru categoriile de plătitori prevăzute în anexa nr. 2 la Legea nr. 1593 din 26 decembrie 2002, constituie 4 056 de lei, precum și a majorării de întârziere în sumă de 596,23 de lei, invocând că acesta este fondatorul Gospodăriei Țărănești „Stafii Tudor Gheorghe s. Buțeni” și că, potrivit pct. 1 lit. b) din Anexa nr. 2 la Legea cu privire la mărimea, modul și termenele de achitare a primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală nr. 1593 din 26 decembrie 2002, se atribuie la categoria de plătitori ai primelor de asigurare obligatorie de asistență

medicală în sumă fixă, care se asigură în mod individual ca fondator de întreprindere individuală, cu excepția pensionarilor sau persoanelor cu dizabilități severe, accentuate sau medii. (f.d.1-13)

Prin încheierea din 3 septembrie 2020 a Judecătorei Hâncești, sediul central, s-a acceptat spre examinare în procedura contencioasă scrisă, cererea de chemare în judecată depusă de Agenția Teritorială Vest a Companiei Naționale de Asigurări în Medicină împotriva lui Tudor Stafii cu privire la încasarea primei de asigurare obligatorie de asistență medicală și a penalității de întârziere și s-a explicat pârâtului despre dreptul de a depune acțiune reconvențională în temeiul prevederilor art. 172 și 173 din Codul de procedură civilă. (f.d.15-16)

Invocând că gospodăria țărănească menționată nu a fost fondată cu consimțământul lui, în temeiul declarației de constituire și a semnăturii, pârâtul Tudor Stafii a depus acțiune reconvențională împotriva Agenției Teritoriale Vest a Companiei Naționale de Asigurări în Medicină, solicitând declararea nulității absolute a declarației de constituire a Gospodăriei Țărănești „Stafii Tudor”, a fișei de înregistrare, a certificatului de înregistrare și certificatului de atribuire a codului fiscal GȚ „Stafii Tudor”. (f.d.20-22)

Reținând că pârâtul Tudor Stafii a depus acțiunea reconvențională, prin încheierea din 7 octombrie 2020, prima instanță a dispus examinarea cauzei în procedură generală, fixând ședință de judecată și citând părțile pentru data de 7 decembrie 2020. (f.d.29-30)

Potrivit procesului-verbal al ședinței de judecată din 7 decembrie 2020, prin încheiere protocolară, instanța a dispus amânarea ședinței pentru 11 februarie 2021, în legătură cu neprezentarea pârâtului și a înaintării acțiunii reconvenționale. (f.d.50)

Judecând cauza, prima instanță prin hotărârea din 16 iunie 2021 a admis integral acțiunea și a încasat de la Tudor Stafii în beneficiul Agenției Teritoriale Vest a Companiei Naționale de Asigurări în Medicină, suma de 4 056 lei, cu titlu de primă de asigurare obligatorie de asistență medicală pentru anul 2020 și suma de 596,23 lei, cu titlu de penalitate de întârziere.

La 6 iulie 2021, Tudor Stafii a declarat apel împotriva hotărârii din 16 iunie 2021 a Judecătorei Hâncești, sediul central, solicitând casarea acesteia și pronunțarea unei hotărâri noi de respingere a acțiunii Agenției Teritoriale Vest a Companiei Naționale de Asigurări în Medicină și admitere a acțiunii reconvenționale.

În susținerea cererii de apel, printre altele, Tudor Stafii a invocat că prima instanță a omis să examineze acțiunea reconvențională înaintată de el în calitate de pârât, în ordinea prevăzută de art. 172-173 din Codul de procedură civilă.

Iar, prin decizia din 8 decembrie 2021 a Curții de Apel Chișinău, s-a respins apelul declarat de Tudor Stafii și s-a menținut hotărârea din 16 iunie 2021 a Judecătorei Hâncești, sediul central.

Judecând recursul, Colegiul lărgit constată că instanța de fond și instanța de apel au încălcat normele de drept procedural.

În conformitate cu art. 172 din Codul de procedură civilă, până la începerea dezbaterilor judiciare, pârâtul are dreptul să intenteze împotriva reclamantului o acțiune reconvențională pentru a fi judecată odată cu acțiunea inițială.

Intentarea acțiunii reconvenționale se face conform regulilor generale de intentare a acțiunii. Dispozițiile privind administrarea probelor se aplică în mod corespunzător.

Conform art. 173 din Codul de procedură civilă, judecătorul primește acțiunea reconvențională dacă: a) aceasta urmărește compensarea pretenției inițiale; b) admiterea ei exclude, total sau parțial, admiterea acțiunii inițiale; c) ea și acțiunea inițială sânt în conexiune, iar judecarea lor simultană ar duce la soluționarea rapidă și justă a litigiilor.

Dacă, în cazurile menționate la alin. (1) lit. a) și c), se constată că numai acțiunea principală poate fi judecată, instanța o judecă separat.

Dacă cererea depusă ca reconvențională nu se încadrează în niciun temei prevăzut la alin.(1) din prezentul articol sau este depusă peste termenul stabilit la art.172, instanța o restituie părții printr-o încheiere protocolară nesusceptibilă de recurs, cu posibilitatea depunerii acesteia în condiții generale.

Din analiza materialelor cauzei Colegiul nu poate constata ce acțiuni au întreprins instanțele de judecată referitor la pretențiile pârâtului cu privire la declararea nulității absolute a declarației de constituire a Gospodăriei Țărănești „Stafii Tudor”, a fișei de înregistrare, a certificatului de înregistrare și certificatului de atribuire a codului fiscal GȚ „Stafii Tudor”, eventualitatea admiterii cărora ar putea exclude, total sau parțial, admiterea acțiunii inițiale.

Or, la dosar nu se regăsesc acte procesuale privind acceptarea sau restituirea acțiunii reconvenționale în cazul în care instanța ar fi stabilit că aceasta nu se încadrează în niciun temei prevăzut la alin.(1) al art. 173 din Codul de procedură civilă sau este depusă peste termenul stabilit la art.172 din Codul de procedură civilă.

La caz, este înafara oricărui dubiu că, contrar prevederilor normelor procedurale reținute mai sus, instanțele de judecată nu au examinat acțiunea reconvențională înaintată de pârâtul Tudor Stafii împotriva Agenției Teritoriale Vest a Companiei Naționale de Asigurări în Medicină cu privire la declararea nulității absolute a actelor juridice.

În context, Colegiul menționează că deoarece acțiunea reconvențională nu a fost examinată de prima instanță, la caz, instanța de apel urma să admită apelul, să caseze hotărârea și să rejudece cauza conform dispozițiilor de procedură privind judecata în prima instanță, care, în conformitate cu art. 376 alin. (1) din Codul de procedură civilă se aplică și în instanța de apel în măsura în care nu sânt contrare dispozițiilor Capitolului XXXVII.

Colegiul instanței de apel, în opinie majoritară, nu a ținut cont de aceasta și neîntemeiat a refuzat să judece acțiunea reconvențională concomitent cu acțiunea inițială.

În concluzie, fiind constatate încălcările menționate, Colegiul consideră că singura soluție legală și rezonabilă este casarea integrală a deciziei și trimiterea spre rejudecare a cauzei.

La rejudecare, instanța de apel urmează să țină cont de cele reținute și, reexaminând cauza, să emită o decizie legală și întemeiată, respectând dreptul garantat al părților la un proces echitabil.

Din considerentele menționate și având în vedere faptul că s-a constatat încălcarea normelor de drept procedural și deoarece eroarea judecătorească nu

poate fi corectată de către instanța de recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul declarat de Tudor Stafii, a casa decizia instanței de apel din 8 decembrie 2021 a Curții de Apel Chișinău, cu restituirea cauzei spre rejudecare în instanța de apel, în alt complet de judecată.

În conformitate cu art. 444 și 445 alin. (1) lit. c) și alin. (3) din Codul de procedură civilă Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e :

Se admite recursul declarat de Tudor Stafii.

Se casează integral decizia din 8 decembrie 2021 a Curții de Apel Chișinău, emisă în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Agenția Teritorială Vest a Companiei Naționale de Asigurări în Medicină împotriva lui Tudor Stafii cu privire la încasarea primei de asigurare obligatorie de asistență medicală și a penalității de întârziere și acțiunea reconvențională depusă de Tudor Stafii împotriva Agenției Teritoriale Vest a Companiei Naționale de Asigurări în Medicină cu privire la declararea nulității absolute a actelor juridice, cu trimiterea cauzei spre rejudecare în instanța apel, la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele ședinței,
judecătorul

Svetlana Filincova

judecătorii

Galina Stratulat

Mariana Pitic

Victor Burduh

Dumitru Mardari